

Tweedehands dakerelementen vormen de basis voor het vleermuizenhotel.

De elementen worden tegen elkaar geplaatst.

De aanleg van een geluidswal is in Nederland geen uniek project meer, wat wel bijzonder is, is dat in een dergelijke wal een winteronderkomen voor vleermuizen wordt gemaakt.

VLEERMUIZENHOTEL BEILEN

H. Katoele

Toen medio 1985 door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geld beschikbaar werd gesteld voor de aanleg van een geluidswal langs de rijksweg Hoogeveen-Asen ter hoogte van Beilen-West, had niemand kunnen vermoeden dat in deze wal een vleermuizenonderkomen zou worden gebouwd. Hoe dit bijzondere element in deze wal is gekomen, is een verhaal dat niet los kan worden gezien van de gehele planontwikkeling van de totale geluidswal.

Planvoorbereiding

Eind 1985 vond de instelling van een projectgroep plaats die tot taak kreeg het voorbereiden van een plan voor een geluidbeperkende voorziening ter plaatse van de wijk Beilen-West.

In de projectgroep waren vertegenwoordigd Rijkswaterstaat Drenthe, Regionale Inspectie Milieuhygiëne, Staatsbosbeheer, Ge-

meente Beilen en de in de betreffende wijk opererende drie buurtverenigingen.

Reeds bij het opstellen van de uitgangspunten voor het ontwerp werden zowel door de buurtvertegenwoordigers als de gemeente Beilen, punten ingebracht die tot gevolg hadden dat er niet een standaard 'recht toe-recht aan' voorziening zou ontstaan, maar een wal met nevenfuncties.

De keuze voor een wal in plaats van een scherm lag voor de hand, omdat er voldoende ruimte aanwezig was en een wal landschappelijk het beste was in te passen in deels het parkgebied en deels een stuk oud slagenlandschap en een wal meer mogelijkheden biedt voor recreatief nevengebruik.

Belangrijkste uitgangspunten:

- in parkgebied de wal aan binnenzijde inpassen c.q. aanpassen aan park.
- recreatieve elementen aanbrengen, zoals uitzichtspunten, sladehelling en wandelpaden.
- in oude slagenlandschap wal afbuigen

van de rijksweg en de richting van de houtwallen volgen.

- in oude slagenlandschap wal niet beplanten, maar inzaaien met gras waardoor een licht agrarisch gebruik mogelijk is (bv. begrazing door schapen).
- voldoen aan de normbedragen per m² afschermend oppervlak.

Met name vanwege het recreatieve medegebruik en de extra voorzieningen wilde Rijkswaterstaat de wal niet in beheer en eigendom krijgen.

Tussen de gemeente Beilen en Rijkswaterstaat zijn toen afspraken gemaakt die regelden dat de gemeente het eigendom krijgt, Rijkswaterstaat de eerste vijf jaar het onderhoud pleegt en de gemeente na vijf jaar het volledige beheer overneemt.

Het aanbrengen van de extra voorzieningen was niet mogelijk binnen de normvergoeding, terwijl van het ministerie geen extra gelden waren te verwachten. De gemeente Beilen moest de extra kosten betalen.

Toegangshek naar het onderkomen.

Beilen heeft kans gezien de voorzieningen te krijgen zonder in de geldbuidel te tasten en wel door 'werk met werk te maken'.

Net in de voorbereidingsfase van de wal kwam, op een aantal andere door de gemeente in uitvoering genomen werken, grond vrij die niet voor andere doeleinden geschikt was.

Het betrof met name sterk leemhoudende grond, totaal ruim 6000 m³. Deze grond is afgevoerd naar de wal voordat deze werd aanbesteed.

Na een informatie/inspraakavond voor de buurtbewoners kon, na het meenemen van enkele aanvullende buurtwensen, het plan verder worden uitgewerkt. De planuitwerking was in handen van Heidemij adviesbureau Assen.

Vlak voor de aanbesteding kwam bij de gemeente Beilen het idee op om in de wal een winterverblijf voor vleurmuizen op te nemen naar voorbeeld van een soortgelijke voorziening in de gemeente Houten.

De gehele projectgroep als ook de afdeling Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw reageerden enthousiast op dit voorstel.

Besloten werd met het plan voor het winterverblijf te wachten tot na de aanbesteding omdat ook deze voorziening 'betaald' moest worden uit de ingebrachte grond van de gemeente Beilen.

Gelukkig pakte de aanbesteding dermate gunstig uit dat er voldoende ruimte over-

bleef voor het vleurmuizenonderkomen. De plannen voor het vleurmuizenhotel konden worden gemaakt.

Overwinteringsverblijven vleurmuizen

De in West-Europa overwinterende vleurmuizen kiezen bij voorkeur verblijfsplaatsen uit waar het 's winters niet kouder wordt dan 5 graden en niet warmer dan 9 graden Celsius. De luchtvochtigheid moet bovendien laag genoeg zijn om uitdroging van de slapende vleurmuizen te voorkomen.

Grotten en mergelgroeven maar ook ijskelders bij kastelen, spouwmuuren en zelfs dikke holle bomen worden door vleurmuizen gebruikt als overwinteringsverblijf. Vroeger meende men dat vleurmuizen de hele winter diep en bewegingsloos sliepen. Dat blijkt niet het geval te zijn.

Vleurmuizen worden periodiek wakker, zo om de tien dagen, vliegen zo mogelijk een stukje rond en hangen daarna weer een dag of tien in diepe rust. Dat hangen doet de vleurmuis aan de klauwtjes van zijn achterpoten met de kop naar beneden. Met deze kennis over vleurmuizen is door Rijkswaterstaat met Faunabeheer het ontwerp voor het onderkomen gemaakt.

Beiler vleurmuizenhotel

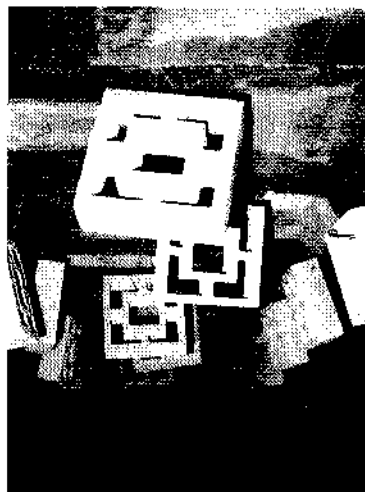
De basis van het ontwerp is het onderkomen in de gemeente Houten geweest. Uit tweedehands duikerelementen is een T-vormige gang gebouwd. De tegen elkaar geplaatste elementen, afmetingen 250 x 125 x 75 cm, vormen een ca. 250 cm hoge hoofdgang met een lengte van 20 m.

De open uiteinden van de gang zijn dichtgezet met betonnen damwandplanken. Naar de hoofdgang loopt een toegangstunneltje van ca. 3 m.

In de toegang van het onderkomen zit een

Invalieopening.

Patioblokken zijn aangebracht voor de vleurmuizen.

metalen spijlenhek om ongewenste gasten buiten te houden. Net op de overgang van de toegangstunnel en de hoofdgang is een dichtte houten deur aangebracht. Boven deze deur is de invalieopening gemaakt.

Om de rust in de gang zoveel mogelijk te waarborgen en het vrije spel van de wind te verminderen, zijn in de toegangstunnel afwisselend links en rechts twee muurtjes gemetseld. Om voor de gewenste konstante temperatuur te zorgen heeft de gehele constructie een gronddeklaag gekregen van 1 à 1,5 m. De gladde betonwanden bieden te weinig hangmogelijkheden voor de vleurmuizen, daarom zijn langs het plafond 75 patioblokken opgehangen.

Hoewel dit verblijf nog te nieuw is om al over ervaringen te kunnen spreken (mei 1987 gereedgekomen), zijn deskundigen ervan overtuigd dat ook dit soort verblijven door de vleurmuizen zal worden gebruikt.

In deze omgeving van Beilen wordt elke zomer een redelijk aantal vleurmuizen waargenomen. Dit verblijf kan bovendien dienst doen als een asiel voor vleurmuizen die door wat voor reden dan ook hun onderkomen verliezen.

Wanneer men vleurmuizen aantreft die hun behuizing kwijt zijn, kan men contact opnemen met Faunabeheer te Assen of gemeentewerken Beilen.

H. Katoel is hoofd afdeling gemeentelijke ontwikkeling van de gemeente Beilen.